

GRUDZIEŃ 2023

MONITOR CHIŃSKI

„Monitor chiński” omawia i komentuje aktualną sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej oraz chińskie działania w Europie Środkowo-Wschodniej.

DR BARTOSZ KOWALSKI

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR CHIŃSKI

GRUDZIEŃ 2023

Szczyt UE-Chiny w Pekinie: bez przełomu w kluczowych sprawach. Tematykę rozmów zdominowały dwustronne kwestie handlowo-gospodarcze i polityka międzynarodowa. W wypowiedziach unijnych przywódców jest obecnie więcej zdecydowania w komunikowaniu Chinom kwestii spornych o których należy rozmawiać. Pomimo koncyliacyjnego tonu wypowiedzi przewodniczącego Xi Jinpinga, dyplomaci chińscy dają do zrozumienia, że UE nie powinna liczyć na znaczące ustępstwa ze strony Pekinu.

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

1 grudnia: w związku z rosnącym zadłużeniem, chińskie władze lokalne fałszują dane ekonomiczne. Wobec manipulowania i utrudniania zbierania danych, Narodowe Biuro Statystyczne wydało ostrzeżenia wobec urzędników szczebla powiatowego w prowincjach Guizhou, Shaanxi i Henan.

1 grudnia: zdaniem fińskich władz chiński statek celowo uszkodził rurociąg Baltic Pipe. Dochodzenie przeprowadzone przez fińskie władze wskazało jako głównego podejrzanego chiński kontenerowiec New New Polar Bear, który prawdopodobnie przeciągnął swoją kotwicę po dnie Morza Bałtyckiego, przecinając kable i linie gazowe. Ważąca 6 ton kotwica została znaleziona kilka metrów od miejsca uszkodzenia. Minister ds. europejskich Finlandii Anders Adlercreutz powiedział, że prawdopodobnie było to działanie intencjonalne.

6 grudnia: Włochy wycofują się z Inicjatywy Pasa i Szlaku. Decyzja ta została zakomunikowana władzom Chin listownie, ponad cztery lata po dołączeniu Włoch do chińskiej inicjatywy w 2019 roku. W marcu 2024 roku umowa o udziale Włoch w Pasie i Szlaku miała zostać automatycznie odnowiona. Premier Giorgia Meloni, która objęła swój urząd w ub. roku, była krytycznie nastawiona wobec angażowania się w Pas i Szlak, wskazując, że nie przekłada się to na żadne korzyści dla Włoch. Niemniej władze w Rzymie są świadome, że wycofanie się z chińskiej inicjatywy może spowodować retorsje gospodarcze Pekinu.

7 grudnia: pierwszy chiński okręt wojenny zacumował w bazie marynarki wojennej Ream w Kambodży. Wizyta chińskiego okrętu była możliwa dzięki finansowanej przez Chiny rozbudowie bazy, która dotychczas była przystosowana do obsługi małych jednostek patrolowych kambodżańskiej floty wojennej. Przybycie chińskiego okrętu zbiegło się w czasie z wizytą w Kambodży wiceszefa Centralnej Komisji Wojskowej He Weidonga, który spotkał się premierem Hun Manetem. Wskazuje się, że rozbudowa bazy jest na ukończeniu, a obecność tamże chińskiej marynarki wojennej budzi poważne obawy Stanów Zjednoczonych.

7 grudnia: szczyt UE-Chiny w Pekinie. Było to pierwsze od 2019 roku osobiste spotkanie przywódców UE i ChRL. UE reprezentowali przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel i przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen, którym towarzyszył wysoki przedstawiciel ds. zagranicznych i bezpieczeństwa Josep Borrell. Unijni przywódcy spotkali się – w dwóch osobnych turach – z przewodniczącym Xi Jinpingiem i premierem Chin Li Qiangiem (zob. komentarz).

15 grudnia: Chiny rozbudują brazylijski system przesyłu energii. State Grid Brazil (spółka podległa chińskiemu State Grid Corporation) wygrała przetarg o wartości 3,7 mld USD na budowę linii przesyłowych o długości 1500 km (w stanach Maranhão, Tocantins i Goiás).

27 grudnia: Xi Jinping o Mao Zedongu i marksizmie. Z okazji 130 rocznicy urodzin Mao przewodniczący ChRL Xi Jinping odwiedził mauzoleum na placu Tiananmen i wygłosił przemówienie w którym zadeklarował, że „zjednoczenie” Tajwanu z Chinami zostanie „z pewnością zrealizowane”.

29 grudnia: nowym ministrem obrony ChRL został admirał Dong Jun. Przed objęciem funkcji ministra Dong Jun był głównodowodzącym Marynarki Wojennej Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej (ALW). Poprzednikiem Donga na stanowisku ministra obrony był Li Shangfu, który stracił je najprawdopodobniej w związku z czystkami w armii i podejrzeniami o korupcję. Wskazuje się, że nominacja Dong Juna związana jest z jego doświadczeniem w Dowództwie Teatru Południowego i Wschodniego ALW, odpowiadających odpowiednio za Tajwan i Morze Południowochińskie. Jednak doświadczenie Donga ma być przede wszystkim pomocne w zarządzaniu potencjalnymi kryzysami na tym tle ze Stanami Zjednoczonymi. Admirał Dong był również zaangażowany we wspólne manewry floty wojennej z Rosją. Należy przy tym pamiętać, że rola szefa MON ma w dużym stopniu charakter reprezentacyjny, skoncentrowany na dyplomacji wojskowej i kontaktach międzynarodowych, a ośrodkiem decyzyjnym jest kierowana przez Xi Jinpinga Centralna Komisja Wojskowa

Jednocześnie trwa szeroko zakrojona czystka w armii, która ma przed wszystkim podłoże antykorupcyjne. Xi Jinping próbuje ukrócić korupcję, która ogranicza tempo modernizacji ALW. Równoległe z awansem Dong Juna, stanowiska w Ogólnochińskim Zgromadzeniu Przedstawicieli Ludowych (OZPL) i Ludowej Politycznej Konferencji Konsultatywnej Chin (LPKKCh) straciło wiele wysokiej rangi oficerów i dyrektorów państwowych firm zbrojeniowych. Obserwatorzy wskazują, że ostatnia czystka ma prawdopodobnie związek z poważną aferą korupcyjną lub wyciekiem materiałów wywiadowczych.

29 grudnia: Argentyna nie przyłączy się do BRICS. To kolejna decyzja związana z gwałtowną zmianą polityki zagranicznej i gospodarczej Argentyny pod rządami nowego, skrajnie prawicowego prezydenta Javiera Mileia. Jeszcze w sierpniu br. Argentyna przyjęła oficjalne zaproszenie do przystąpienia do BRICS w styczniu 2024 r. Choć argentyński przywódca zadeklarował sprzymierzenie się w polityce zagranicznej z „wolnymi państwami Zachodu”, a w czasie kampanii wyborczej dyskredytował państwa „komunistyczne”, to w liście do przywódców pięciu państw wchodzących w skład BRICS zapewnił, że chce rozwijać z nimi współpracę dwustronną i intensyfikować wymianę handlową i inwestycyjną.

KOMENTARZ

Szczyt UE-Chiny w Pekinie: bez przełomu w kluczowych sprawach. Tematykę rozmów zdominowały dwustronne kwestie handlowo-gospodarcze i polityka międzynarodowa. Przedstawiciele UE podkreślali potrzebę zrównoważenia stosunków gospodarczych, przede wszystkim podjęcia przez Chiny działań na rzecz zwiększenia otwartości swojego rynku dla unijnych eksporterów i inwestorów (deficyt UE w handlu z Chinami wynosi blisko 400 mld EUR). Ponadto, ważnym przedmiotem rozmów była sytuacja w Ukrainie. UE wyraziła oczekiwanie, że ChRL zaangażuje się w prace nad wypracowaniem formuły pokojowej dla Ukrainy oraz zaapelowano, by Chiny powstrzymały się od dostarczania Rosji śmiercionośnej broni i nie pomagały w obchodzeniu sankcji przez Rosję.

Choć UE przyjęła z zadowoleniem wznowienie przez Chiny dialogu w zakresie praw człowieka, to jednocześnie wyraziła „głębokie zaniepokojenie” systemowym naruszaniem praw człowieka w Xinjiangu i Tybecie, pracą przymusową i traktowaniem obrońców praw człowieka i różnych mniejszości.

Dyskutowano również o sytuacji regionalnej w Azji Wschodniej (UE sprzeciwiła się jakimkolwiek próbom siłowej zmiany status quo w Cieśninie Tajwańskiej) oraz na

Bliskim Wschodzie (UE potępiła ataki terrorystyczne Hamasu, czego nie zrobiły Chiny). Natomiast obie strony zgodziły się, że priorytetem jest obecnie dotarcie z pomocą ratującą życie do najbardziej potrzebujących; zarówno Chiny jak i UE popierają również rozwiązanie dwupaństwowe, jako najkorzystniejszą metodę doprowadzenia do porozumienia izraelsko-palestyńskiego.

Retoryka strony europejskiej była więc stanowcza ale niekonfrontacyjna. Z kolei wypowiedzi ChRL miały charakter wyraźnie koncyliacyjny. Na spotkaniu z Charlesem Michelem i Ursulą von der Layen Xi Jinping podkreślił kilkakrotnie, że Chiny i UE potrzebują się nawzajem, jako „dwie duże siły promujące multilateralizmem, dwa duże rynki wspierające globalizację i dwie duże cywilizacje opowiadające się za różnorodnością”. Przewodniczący ChRL powiedział również, że Bruksela i Pekin „nie powinny postrzegać się nawzajem jako rywale ze względu na różnice systemowe, ograniczać współpracę ze względu na istnienie konkurencji, lub angażować się w konfrontację ze względu na nieporozumienia”. W tym samym tonie utrzymane były słowa Xi o potrzebie synergii między Pasem i Szlakiem i unijnym Global Gateway oraz koordynacji działań w ONZ i G20. Bardziej stanowcza była wypowiedź premiera Li Qianga, który wyraził sprzeciw wobec naruszania „podstawowych norm gospodarki rynkowej i upolityczniania i sekurytyzacji kwestii gospodarczych i handlowych”. To czytelne odniesienia do trójczłonowego podejścia UE wobec Chin („kompartmentalizacji”), w którym coraz większą rolę odgrywa filar związany z rywalizacją i konkurencją, kosztem zawężających się obszarów współpracy. Jednym z głównych obszarów spornych jest wszczęcie przez UE dochodzenia w sprawie napływu tanich pojazdów elektrycznych (głównie z Chin).

Szczyt pokazał, że wobec doświadczeń z ostatnich lat (pandemii, wojny w Ukrainie, chińskich retorsji wobec Litwy, chińskiego protekcyjizmu i napięć amerykańsko-chińskich) UE zmieniła podejście do Chin. W porównaniu do ostatniego szczytu sprzed pandemii, retoryka UE stała się bardziej stanowcza. W miejsce graniczących z zaklinaniem rzeczywistości wyrazów dobrej woli, w wypowiedziach unijnych przywódców jest obecnie więcej zdecydowania w komunikowaniu Chinom kwestii spornych o których należy rozmawiać. Natomiast jeśli Chiny nie będą skłonne do konstruktywnego odniesienia się do tych problemów, UE dysponuje narzędziami politycznymi i gospodarczymi, które mogą w tym celu zostać wykorzystane (np. dochodzenie antysubsydjne czy anti-coercion act).

Pomimo że przed szczytem Chiny wykonały kilka gestów mających poprawić atmosferę rozmów (zniesiono większość obostrzeń ekonomicznych wobec Litwy i obowiązek wizowy na krótkookresowe przyjazdy dla obywateli sześciu państw UE), to same rozmowy nie przełożyły się na poprawę relacji w żadnej z kluczowych

kwestii spornych, przede wszystkim w zakresie chińskich działań protekcyjnych. Odnosząc się do tej kwestii dyrektor generalny Departamentu Eurazji w chińskim MSZ, Wang Lutong zapewnił, że chiński przemysł EV nie rozwinął się dzięki subsydiom rządowym, a jedynie skorzystał z innowacji technologicznych i poprawie konkurencyjności. Co więcej, Wang wręcz zarzucił UE, że w ostatnich latach sama poluzowuje ograniczenia w zakresie stosowania subsydiów i wyraził nadzieję, że UE nie podejmie działań protekcyjnych. Z kolei nawiązując do europejskich apelów do Chin o powściągnięcie rosyjskiej agresji wobec Ukrainy, Wang Lutong powiedział, że Europa sama powinna rozmawiać z prezydentem Putinem. Ostrzegł przy tym, że europejskie sankcje na chińskie firmy dostarczające towary na rynek rosyjski spotkają się „właściwą odpowiedzią”. Słowa dyplomaty potwierdzają, że Chiny nie są obecnie gotowe odnieść się konstruktywnie do problemów sygnalizowanych przez UE, które będą określały stan stosunków wzajemnych w najbliższych miesiącach.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

1 grudnia: Ukraina wysadziła dwa połączenia kolejowe między Rosją a Chinami. Służba Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU) przeprowadziła akcję sabotażową na trasie Kolei Bajkalsko-Amurskiej łączącej Rosję z Chinami w Buriacji (Tunel Północnomujski). Według anonimowego ukraińskiego urzędnika „jest to jedyne poważne połączenie kolejowe między Federacją Rosyjską a Chinami. Obecnie ta trasa, z której korzysta Rosja, m.in. w zakresie dostaw wojskowych, jest sparaliżowana”.

4 grudnia: spotkanie dyrektora Wydziału Łączności Międzynarodowej KC KPCh Liu Jianchao z delegacją chorwackiej Partii Socjaldemokratycznej w Pekinie. Liu Jianchao powiedział, że KPCh przywiązuje dużą wagę do przyjaznych stosunków z Socjaldemokratyczną Partią Chorwacji i pragnie pogłębiać wymianę doświadczeń i idei w zakresie zarządzania państwem, promować wymianę między młodzieżą, mediami i społeczeństwami obu państw, a także promować pragmatyczne projekty, takie jak Pas i Szlak.

4 grudnia: nowy chiński film dokumentalny o Polakach w Harbinie. Film opowiada historię powstania miasta przy znaczącym udziale Polaków oraz zawiera wywiady z osobami zajmującymi się w Polsce pielęgnowaniem pamięci o polskich harbińczykach, w tym m.in. związanymi z Klubem Harbińczyka i Książnicą Pomorską.

4 grudnia: obecność chińskich firm w Porcie Gdynia zagrożeniem dla bezpieczeństwa narodowego RP? Przed nadchodzącym rozstrzygnięciem przetargu dotyczącego rozbudowy portu zewnętrznego w porcie Gdynia, zarówno przedstawiciele polskich, jak i amerykańskich władz zgłaszają wątpliwości odnośnie do uczestnictwa chińskich oferentów. Wskazuje się, że w związku ze strategiczną rolą gdyńskiego portu, gdzie rozładowywane są ładunki wojskowe NATO, należy ograniczyć możliwość udziału w przetargu dwóch firmy bezpośrednio związane z Chinami. Chodzi o Hutchison Ports (właściciela terminala GCT w Gdyni) oraz Mota-Engil Central Europe PPP Road Spółka z o.o. (jej współwłaścicielem jest państwowy chiński gigant budowlany, objęty w 2020 roku sankcjami USA). Zdaniem gen. Dariusza Łuczaka, byłego szefa ABW i doradcy sejmowej Komisji Służb Specjalnych, utworzenie w Gdyni „chińskiej enklawy” jest niedopuszczalne, m.in. ze względu na otwartą, bezpośrednią możliwość penetracji wywiadowczej.

12 grudnia: stypendia Huawei dla bułgarskich studentów. Chiński koncern telekomunikacyjny nagrodił studentów, którzy wzięli udział w dwóch programach firmy w tym roku. 18 studentów otrzymało certyfikaty uczestnictwa w programie „Seeds for the Future”, z czego dwoje najlepszych pojedzie w nagrodę na tygodniowy wyjazd do Chin w styczniu 2024 roku. Huawei przyznało 50 wyróżniającym się studentom nagrody w wysokości 2000 euro, które wręczył Wang Peng, dyrektor wykonawczy oddziału Huawei na Bałkanach Południowych. W ceremonii udział wzięli również chargé d'affaires chińskiej ambasady w Sofii Wang Min i bułgarski wiceminister gospodarki i przemysłu Nikolay Pavlov.

12 grudnia: chiński spedytor COSCO uruchomi nowe połączenie kontenerowe pomiędzy Morzem Kaspijskim i Morzem Czarnym. Dzięki umowie z ADY Container (spółka podległa Kolejom Azerbejdżańskim) powstanie nowy szlak transportu towarów łączący Azję Centralną z Europą przez Kazachstan, Turkmenistan i Rumunię (port w Konstancy). Zgodnie z umową ADY Container będzie odpowiadać za transport z Kazachstanu (Port Aktau) i Turkmenistanu (Port Turkmenbashi) przez Morze Kaspijskie do gruzińskiego portu w Poti, skąd COSCO będzie transportować ładunki do Konstancy.

Sankcje nałożone na Rosję po wybuchu wojny w Ukrainie ograniczyły potencjał transportowy tradycyjnych szlaków przez Azję Centralną i Kaukaz, a wszyscy główni gracze zaangażowani w transport regionalny zaczęli poszukiwać alternatywnych dróg do przesyłki towarów omijających Rosję. (Przed lutym 2022 roku ponad 90% transportu kolejowego między Chinami i UE przebiegało przez terytorium Rosji). Obecnie duża część transportu jest przekierowywana przez tzw. korytarz środkowy, który choć krótszy, jest bardziej złożony i mniej rozwinięty infrastrukturalnie,

zwłaszcza jeśli chodzi o jego wodny odcinek pomiędzy Morzami Czarnym i Kaspijskim.

12 grudnia: briefing sekretariatu współpracy Chiny-EŚW (formatu 14+1) dla przedstawicieli ambasad państw EŚW w Chinach. Gospodarzem spotkania była specjalna przedstawicielka chińskiego MSZ ds. współpracy Chiny-EŚW Jiang Yu, która poinformowała zgromadzonych dyplomatów o postępach poczynionych w różnych dziedzinach współpracy w 2023 roku; rozmawiano również o planach działań na kolejny rok.

12 grudnia: spotkanie ambasador ChRL w Polsce Sun Linjianga z marszałkiem woj. mazowieckiego Adamem Struzikiem (PSL). Chiński dyplomata wysoko ocenił przyjazne stosunki pomiędzy województwem mazowieckim a prowincjami Hebei i Szantung oraz podkreślił, że współpraca lokalna jest ważną częścią chińsko-polskiego całościowego partnerstwa strategicznego. Ambasador Sun pogratulował także PSL sukcesu w wyborach parlamentarnych i wejścia do koalicji rządzącej, wyrażając chęć pogłębienia przez KPCh „tradycyjnej przyjaźni” z PSL oraz dalszej intensyfikacji wymiany międzypartyjnej.

Według informacji chińskiej ambasady, Adam Struzik powiedział, że PSL od lat jest przyjazne wobec Chin i nadal będzie aktywnie promować praktyczną współpracę z Chinami. Według marszałka, województwo mazowieckie chce zacieśnić współpracę z chińskimi prowincjami i miastami w rolnictwie, turystyce i produkcji samochodów oraz ma nadzieję przyciągnąć więcej chińskich inwestorów.

13 grudnia: spotkanie ambasadora ChRL Sun Linjianga z marszałkiem woj. kujawsko-pomorskiego Franciszkiem Całbeckim. Marszałek Całbecki przedstawił chińskiemu dyplomacie przebieg niedawnej wizyty w prowincji Hubei i wyraził nadzieję na zaangażowanie chińskich inwestorów w województwie. Z kolei Sun Linjiang zapewnił, że „współpraca lokalna jest zgodna ze wspólnymi interesami i oczekiwaniami obu narodów”, a ambasada chce pełnić rolę „mostu” dla współpracy regionalnej między Chinami i Polską.

13 grudnia: promocja kulturalno-turystyczna prow. Liaoning w Bukareszcie. W rumuńskiej stolicy rozpoczęła się seria wydarzeń kulturalnych promująca Liaoning, w tym m.in. trzydniowe występy śpiewno-taneczne oraz wystawa.

20 grudnia: spotkanie chińskiego ambasadora w Serbii Li Minga z dyrektorem Poczty Serbii Zoranem Đorđevićem. Przedstawivszy stan współpracy pocztowej między Chinami i Serbią, dyrektor Đorđević zapewnił, że korzystając z korzystnego położenia geograficznego, Serbia chce z Chinami pogłębiać współpracę w zakresie „szybkiej logistyki” i e-handlu. Z kolei ambasador Li ocenił, że stosunki chińsko-

serbskie utrzymują wysoki poziom rozwoju, a praktyczna współpraca między oboma państwami „ma solidne podstawy polityczne i oparcie w woli ludu”. Ambasador zapewnił, że jego placówka chce pomagać w komunikacji i koordynacji współpracy pomiędzy pocztami obu państw.

21 grudnia: chińskie BYD zbuduje fabrykę samochodów elektrycznych na Węgrzech. Chiński koncern motoryzacyjny planuje budowę fabryki samochodów elektrycznych i baterii w Szegedzie, która ma pomóc firmie zdominować europejski rynek EV do końca obecnej dekady.

Premier Viktor Orbán powiedział, że spodziewa się dużego wzrostu zatrudnienia („setki tysięcy potencjalnych pracowników”) w pobliżu Szegedu, gdzie powstają duże fabryki chińskich firm, zwłaszcza producentów baterii samochodowych.

KOMENTARZ

Zapowiedź nowej inwestycji BYD na Węgrzech. Zgodnie z informacją przedstawioną przez premiera Viktora Orbána, koncern BYD zbuduje w Szegedzie pierwszą fabrykę samochodów elektrycznych w Europie. To kolejna, po fabryce autobusów elektrycznych, inwestycja BYD na Węgrzech a zarazem kolejna chińska inwestycja w węgierskim sektorze elektromobilności w ostatnich latach, która uzyskała osobiste wsparcie premiera Orbána. Według informacji dziennika „Financial Times”, na początku 2023 roku szef węgierskiego rządu spotkał się w sprawie tej inwestycji z prezesem i założycielem BYD Wang Chuanfu.

Wartość inwestycji nie została dotychczas ujawniona – minister spraw zagranicznych i handlu Péter Szijjártó oznajmił jedynie, że budowa fabryki otrzyma wsparcie finansowe węgierskiego rządu i będzie to „jedna z największych inwestycji w gospodarczej historii” kraju. BYD ma stworzyć kilka tysięcy nowych miejsc pracy w pobliżu Szegedu, gdzie już powstają duże fabryki innych chińskich firm, zwłaszcza producentów baterii samochodowych. Węgry stają się jednym z największych ośrodków przemysłu elektromobilnego na świecie, co przemawia na korzyść polityki „wschodniego otwarcia”, którą od lat promuje premier Orbán (poza chińskimi firmami, fabryki baterii na Węgrzech zbudowali również producenci koreańscy i japońscy). Oprócz politycznego i finansowego wsparcia udzielanego chińskim inwestycjom przez rząd węgierski, niebagatelne znaczenie ma także obecność na Węgrzech fabryk niemieckich koncernów samochodowych (BMW, Mercedes-Benz i Audi), które są ważnymi odbiorcami produkowanych tamże baterii.

Węgry stają się więc nie tylko regionalnym ale globalnym potentatem w zakresie elektromobilności. Wątpliwości budzą jednak koszty środowiskowe produkcji baterii i samochodów elektrycznych, które wymagają olbrzymich zasobów energii i wody. Na tym tle odchodzi do protestów mieszkańców terenów na których lokalizowane są fabryki (m.in. w Debreczynie, gdzie powstaje ogromna inwestycja chińskiego CATL). Choć władze Węgier uzasadniają pozyskiwanie inwestycji zagranicznych w tym sektorze m.in. tworzeniem tysięcy nowych miejsc pracy, to właśnie zapewnienie odpowiedniej ilości odpowiednio wykwalifikowanej siły roboczej może stanowić istotne wyzwanie dla władz w Budapeszcie. Pomimo tychże problemów plany chińskiej BYD są bardzo ambitne. Do 2030 roku BYD chce zostać największym sprzedawcą samochodów elektrycznych w Europie i mieć 10% udziału w europejskim rynku baterii samochodowych. Jednak plany BYD stawiają pod znakiem zapytania wysiłki UE (przede wszystkim Francji) na rzecz ograniczenia importu chińskich samochodów elektrycznych, ponieważ produkcja na Węgrzech pozwoli omijać potencjalne ograniczenia eksportowe.

Nieoczekiwana wizyta Aleksandra Łukaszenki w Pekinie. Do (drugiej) wizyty prezydenta Białorusi w Chinach w 2023 roku doszło w nieoczekiwanym momencie – Aleksander Łukaszenka przyleciał do Chin z Dubaju, dokąd wrócił z powrotem po rozmowach. Zresztą niejasny jest sam kontekst i charakter wizyty Łukaszenki (strona białoruska przedstawiła ją jako „roboczą”, natomiast według chińskiego MSZ miała charakter państwowy), oraz jej rezultaty. Prezydent Białorusi uzyskał natomiast od Xi Jinpinga publiczne zapewnienie, że Chiny „stanowczo wspierają Białoruś w podążaniu ścieżką rozwoju odpowiadającą warunkom państwa i przeciwstawiają się zewnętrznej ingerencji w wewnętrzne sprawy Białorusi”. Takie deklaracje ze strony Chin padają regularnie co najmniej od 2020 roku, gdy bezpieczeństwo białoruskiego reżimu zachwiało się pod wpływem masowych protestów społecznych na tle sfałszowanych wyborów i bagatelizowania przez Aleksandra Łukaszenkę zagrożenia pandemią Covid-19. W zamian białoruski przywódca wyraził poparcie dla trzech globalnych inicjatyw ChRL oraz Inicjatywy Pasa i Szlaku.

Przywódca ChRL mówił również o potrzebie dalszej koordynacji działań multilateralnych, wymieniając w tym względzie Organizację Narodów Zjednoczonych i Szanghajską Organizację Współpracy i podkreślił, że oba państwa są istotną siłą w zakresie reformowania globalnego zarządzania. Oprócz kwestii politycznych, Xi Jinping nawiązał także do potrzeby rozwijania współpracy przemysłowej (w tym parku przemysłowego Wielki Kamień) oraz transportowo-handlowej.

Pomimo nieobecności Aleksandra Łukaszenki na 3. Forum Pasa i Szlaku w Pekinie i spowolnienia procesu akcesji Białorusi do SzoW, który miał się zakończyć w 2023 roku, współpraca dwustronna będzie kontynuowana, choć pod coraz wyraźniejsze dyktando ChRL. Jak wnioskuje Michał Słowikowski z Uniwersytetu Łódzkiego, „nie należy mówić o kryzysie, a raczej o początku nowego etapu w relacjach dwustronnych. Wobec szeregu problemów szkodzących w ostatnich latach chińskim interesom na Białorusi, Pekin będzie dążył do ściślejszej „kontrolni nad realizacją wspólnie zadeklarowanych celów współpracy”, oferując wsparcie materialne i symboliczne, które ma pomóc białoruskiemu przywódcy w utrzymaniu się przy władzy (szerzej zob. blog OSA).

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

